

лями типологическая близость смоленских денег псковским денгам, чеканившимся после 1510 г., справедлива только по отношению к анонимным монетам с крупной буквой Ж под изображением всадника. Такие монеты, как свидетельствуют клады, появляются в денежном обращении на раннем этапе правления Ивана IV (1533–1584). Они чеканились до понижения монетной стопы в Русском государстве, состоявшегося около 1535 г., в соответствии с «дореформенной» весовой нормой (Зайцев, 2017). Такую же датировку (1534–1535 гг.), несомненно, должны иметь и смоленские денги. Их выпуск осуществлялся на обустроенном в Смоленске временном денежном дворе, призванном помочь работавшим на постоянной основе денежным дворам создать в короткие сроки запас полновесных монет для замены ими активно изымаемых из обращения в годы кризиса, предшествовавшего реформе Елены Глинской (1535–1538 гг.), обрезанных и фальшивых денег.

Список литературы

Зайцев В. В. «Гибридный» тип ранних псковских копеек Ивана Грозного и некоторые аспекты денежной реформы Елены Глинской // Нумизматические чтения ГИМ 2017 года. Материалы докладов и сообщений. М., 2017. С. 213–218.

Клецинов В. Н., Молчанов А. А. Смоленская деньга Василия III // Советская археология. 1990. № 2. С. 258–260.

Молчанов А. А. «Деньга Смоленская» или «Деньга Псковская»? // ВНК. 6–8 апреля 1994 г. Тезисы докладов. СПб., 1994. С. 17–18.

Klochkov K. V. The story of a forgery // JRNS, № 59 (winter 1996), 1996, P. 40–41.

M. Woźniak
Kraków, Polska

FAŁSZYWE MONETY JAGIELLONÓW W KOLEKCJI GABINETU NUMIZMATYCZNEGO MUZEUM NARODOWEGO W KRAKOWIE

Drogi napływu monet fałszywych do Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie były i są różnorakie. Fałszerstwa z epoki wchodziły w skład przekazywanych do niego wielkich kolekcji, jak Emeryka Hutten-Czapskiego (1828–1896), czy Zygmunta Zakrzewskiego (1867–1851) i były one do nich włączane przez ich twórców świadomie, zgodnie z zaleceniem znakomitego numizmatyka Karola Beyera (1818–1877), by zbiór

ukazywał poza „blaskami» także „cienie numizmatyki». Znajdowały się w nich również fałszerstwa wytwarzane na szkodę kolekcjonerów, z których te zdemaskowane już w XIX wieku, pozostawiano jako ciekawostkę lub przestrożę dla kolejnych pokoleń zbieraczy, a te nierozpoznane tkwiły w nich niekiedy przez dziesiątki lat, by w końcu ulec dociekliwości badaczy. Jeszcze inne figurowały jako oryginały, gdyż ich właściwe rozpoznanie utrudniał stan zachowania.

Obecnie kolekcja monet fałszywych Gabinetu Numizmatycznego liczy ponad 6 tysięcy egzemplarzy, z których 4 tysiące zostały podarowane przez mec. Lech Kokocińskiego. Wśród nich znajduje się liczna reprezentacja emisji dynastii Jagiellonów, od fałszerstw pierwszych denarów Władysława Jagiełły, przez denary i półgrosze kolejnych władców, XIX-wieczne fałszerstwa groszy litewskich Aleksandra Jagiellończyka i stemple do bicia fałszywych dukatów Aleksandra wykonanych przez Józefa Majnerta (1813–1879), po fałszerstwa monet Zygmunta Augusta. W kolekcji znajdują się także dwa skarby. Pierwszym z nich jest skarb fałszywych ternarów i denarów Władysława Jagiełły znaleziony w Łucku, a drugi to skarb szelągów miast pruskich bitych pod imieniem Kazimierza Jagiellończyka.

Н. В. Чекунина
Тверь, Россия

О КЛАДЕ МОНЕТ НАЧАЛА XVI в. ИЗ МЕСТЕЧКА КРИЧЕВ МОГИЛЕВСКОЙ ГУБЕРНИИ

В 1910 г. в Тверской музее поступили «от СПб Императорской Археологической Комиссии» 24 серебряные «польско-литовские монеты начала XVI в. из клада», обнаруженного в «м. Кричеве Климовичского у. Могилевской губ.» (Журнал заседания Совета Тверского музея 27 сентября 1910 г. Тверь, 1910. с. 17; НА ТГОМ, р. 1, оп. 1, д. 22, л. 50 об. – 51; Колосов, 1911. С. 20). В Отчетах ИАК находка не упоминается.

Судя по всему, монеты были частью клада, учтённого В. Н. Рябцевичем, как обнаруженного в Кричеве около 1911 г. и описанного им по заметке в «Wiadomości numizmatyczno-archeologiczne», как комплекс начала XVI в., 47 монет из которого поступили в Мюнцкабинет Варшавского университета (Рябцевич, 1968. С. 180, № 5; 2003. С. 16, № 16; Mikołajczyk, 1985, s. 129, № 21); WNA, Т. III, 1911, s. 80). Информация в